

Schwarz Katalin És Domonkos István

Eljegyzési Képe

Eljegyzési kép, 1944. október 15. előtt készült.

A feleségem neve Schwarz Katalin. 1925-ben született Miskolcon. Valamikor az 1930-as években mint gyerek a szüleivel együtt Palesztinában volt. Egy pár évig lehettek ott, de az édesanyja sokat betegeskedett, és nagyon mostohák voltak a körülmények. Egy kibucban éltek, ahol az édesapja földmunkát végzett. Volt lakatos képesítése, de ott nem arra volt szükség. Néhány év múlva az orvos tanácsára, hogy az édesanyjának jobbat tenne, ha visszamenne a régi környezetébe, hazajöttek. A feleségem édesanyja Groszman lány, és annak a családnak volt valami lakatosüzeme Miskolcon. Ott dolgozott az édesapja. Szegények voltak. A feleségem négy polgárit végzett, utána kitanulta a varrónő szakmát. Egész fiatalon dolgozott már Miskolcon.

A miskolci gettóból cionista fiatalokkal együtt szökött meg. Sok mindenen ment keresztül, többször szökött. Utoljára a Műegyetemen bujkált cionista gyerekekkel. Nyári időszak volt, lehetett július, augusztus. Volt egy nagyon rendes tanársegéd, és a padláson csinált nekik helyet. Nem voltak sokan, öt-tíz fiatal, ott bujkáltak. De a sötétség, a nélkülözések, a bezártság rettenetesen idegnyomorító volt, és elszökött onnan. Akkor még voltak hamis papírai, szerzett egy albérletet, ahol Tóth Mária néven élt. A rendőrség pont egy ilyen nevű gyermektolvaj nőt keresett. Be volt jelentve, a rendőrök azt hitték, hogy megtalálták. Szerencsére nem volt otthon, amikor a detektívek odamentek, és a szállásadónője, aki azért sejtette, hogy ő miféle, megvárta a kapu előtt, és figyelmeztette, hogy itt vannak a hekusok. Így egy szál ruhában lógott meg onnan. Az egyik idősebb szakács, Strausz Zoli bácsi meglátta ott ténferegni a ruhagyűjtő század, vagyis a zsinagóga körül, behozta, és a kamrában adott neki helyet. Mivel nem volt nagyon más fiatal, rám osztották a feladatot, hogy foglalkozzam egy kicsit vele.

Ez a ruhagyűjtő század ment egészen a Szálasi puccsig [lásd: nyilas hatalomátvétel]. Akkor már én is megkaptam a Wallenberg-féle Schutzpasst, és a Katona József utcai lakásba mentem. Katalint

sikerült elhelyezni a zsidó gimnáziumban az Abonyi utcában. Akkor meg is szakadt köztünk a kapcsolat.

Katalin a felszabadulás után bement a volt gettóba, akkoriban mindenki keresett valakit, és a gettó forgatagában egymásra találtak az édesapjával. Az apja túlélte a munkaszolgálatot, az anyját és a testvéreit Auschwitzba vitték, és ott veszték.

A gettóban összetalálkoztam Katalinnal és az apjával. A házassággal meg kellett várni a nagykorúságomat, akkor még 24 éves korhoz volt kötve, és a szüleim egyáltalán nem örültek annak, hogy házasodni akarok, mert azt szerették volna, hogy tovább tanuljak. Akkor még előttem volt az egyetem. A zsidótörvények miatt nem mehettem egyetemre [lásd: zsidótörvények Magyarországon], egy egyszerű villanyszerelő voltam, és az apámnak természetesen az volt az elképzelése, hogy a háború után majd megyek rögtön tovább tanulni. Apám egyszerűen kijelentette nekem, hogy ő ezt nem helyesli, és amíg őrajta múlik, ő a pater familias, addig nem adja meg a hozzájárulását.

Nem vesztünk össze, már külön éltünk, kivettünk egy albérletet. 1945. augusztus után összeházasodtunk, azért akkor, mert augusztusban töltöttem be a 24. életévemet. Bementünk az előjáróságra, megszólítottunk két ilyen szolgát vagy kézbesítőt a folyosón, hogy jöjjenek tanúnak, és ez volt a házassági procedúra. Semmiféle ünneplés nem volt, se rokon, se semmi.

Nagyon szerényen éltünk, de mindenünk megvolt. A feleségem nagyon ügyesen segített a gazdasági életünkben. Eredetileg női szabó mesterséget tanult, de volt egy specialitása, a kézi kötés. A munkaszolgálatos időből volt egy baráti köröm, akik közül az egyiknek a Váci utca és a Vörösmarty tér sarkán volt üzlete, a Halas és Frank, ahol most az a szép ékszerbolt van. Ők átvették a feleségem által készített kötött dolgokat.

Sokáig nem helyezkedett el. Otthon varrt és kötött. Aztán az 1950-es években az Élelmiszerjegy Hivatalban alkalmazták, mert szépen tudott írni. Később dolgozott a Magyar Hirdetőnél. Oda Anna húgom vitte be. Emellett mindig csinált ezt, azt. Nem csak a kötést. Remekül megtanulta a bőrdíszműmunkát is. Táskákat csinált, öveket. Ebből is jött pénz. Azért soha nem éltünk olyan jól, hogy autót vettünk volna. Soha nem volt autónk.

54 éves korában, a második infarktus után leszálalékolták, és rokkantnyugdíjas lett. Rengeteget cigarettázott. Ellenben mint nyugdíjas nagyon mozgékony volt, és itt, a XV. kerületben a Hazafias Népfront kerületi szervezete és a Vöröskereszt indított egy jótékony célú egyesülést. Ha jól emlékszem, azt a nevet adták neki, hogy Humanista Klub. A Hazafias Népfront adta hozzá a helyiséget. Ennek főként az volt a célja, hogy abban az időben, amikor Erdélyből sokan menekültek át, ez már az 1980-as években volt, ruhát és pénzt gyűjtöttek. Ennek a helyi mozgalomnak a vezetője egy evangélikus lelkész volt, akivel neki kitűnő kapcsolata volt.

1990-ben halt meg, és nem zsidó temetőben van eltemetve. Nem volt vallásos. Azt mondta, mint sok zsidó ember, hogy hogyan engedhette meg az Örökkévaló, hogy ez megtörténjen. Templomba sem volt hajlandó elmenni, és ragaszkodott hozzá, hogy őt az az evangélikus lelkész temesse el. Maga a rítus nem volt evangélikus, csak a lelkész búcsúztatta.